

ОГЛЯД МІСЬКОГО ПРОСТОРУ, ПАМ'ЯТОК ТА ЛОКАЛЬНОЇ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ МІСТА КАНІВ

Адрес

Ганна Олександрівна

кандидат історичних наук, доцент
кафедри теорії та історії мистецтва
НАОМА

Адрес

Анна Александровна

кандидат исторических наук,
доцент кафедры теории та истории
искусства НАОИА

Andres

Hanna

PhD in History, associate professor,
Department of theory and history of
Arts, National Academy of Fine Arts
and Architecture

Анотація. У статті здійснено огляд міського простору та локальної історичної пам'яті міста Канева Черкаської області, визначено історичні етапи в житті міста, що зумовили до спорудження пам'яток і пам'ятних знаків.

Ключові слова: історичне місто, пам'ятка, пам'ятний знак, туристичний потенціал, міський простір, історична пам'ять.

У науковій літературі всі існуючі на сьогоднішній день міста умовно поділяють на два типи: “природні”, що утворились, як правило, дуже давно і розвиваються природним шляхом, і “штучні” — міста, збудовані за визначеним регулярним планом. Така класифікація дозволяє враховувати сутнісні риси міста як соціокультурного феномену [1]. *Актуальність* статті полягає в тому, що Канів у своєму просторі зберіг нашарування пам'яток різних часів, що в порівнянні з історичними подіями дасть змогу не тільки по-новому оцінити їх значення в історії, а й зрозуміти роль пам'яток у житті сучасного міста. Проблема полягає в тому, що пам'ятки малих міст цінуються на підставі їх давнини та історико-культурного значення, а пам'ятки із менш “авторитетною історією” посідають менш значуще місце в науковому обігу, не враховуються в туристичних маршрутах.

Метою статті є необхідність визначити основні етапи, за якими відбувалася активізація суспільного життя міста, що втілювалося в пам'ятках історико-культурної спадщини або в пам'ятних знаках Канева.

Передусім треба зауважити, що Канів — історичне місто із давньою історією. Історичне місто, цінне як спадкоємець змін в культурі, є багатоплановою пам'яткою культури [2]. Поняття “місто” розглядається з декількох позицій — чисельність населення (за критеріями ООН 20 тис. осіб і більше), зайнятість жителів (окрім сільського господарства); функціональне спрямування — як центр промисловості, торгівлі, науки, культури. Узв'язку із цим місто є історичною категорією із органічно переплетених економіко-географічних, архітектурних та інженерно-будівельних чинників [3]. Історичне місто — це особливий тип, в якому значною мірою зберігся історико-культурний потенціал, здатний актуалізуватися в теперішній час. По-перше, історичні малі міста є своєрідним перехідним шаблоном від міської

культури до традиційної сільської. Невелике місто цінне насамперед тим, що воно міцно пов'язане із сільською периферією, буди ніби “столицею” сільського району. По-друге, найважливіша особливість невеликого центру — взаємодія з живою природою, автентичним ландшафтом. По-третє, соціальна організація життя в малому місті характеризується такими параметрами, як неквапливість і розміреність повсякденного життя, близьке знайомство мешканців один із одним. У зв'язку із цим соціальна інформація, що осідає протягом багатьох років у середовищі історичного міста (традиції, звичаї, міфи, фольклор і т. ін.), зберігається довше й не зазнає істотної трансформації [3].

Кожному місту притаманна динамічна природа. Вагомим критерієм є наявність збереженого історичного містобудівельного ансамблю, що містить у собі як пам'ятки зодчества, так і типові споруди. Не логічно вважати історичним місто, в якому повністю знищена традиційна забудова, не зберігся, хоча б частково, історичний центр — ядро міста, знищено з різних причин культові комплекси. В такому випадку можна говорити про невідповідність віку й змістовного наповнення міського простору. Наявність у місті пам'яток як “матеріального документа”, факту еволюції — є одним із головних критеріїв історичного міста. Місто — “згусток культури” [4, 128–147], її матеріальне втілення, безпосередньо залежне від часу. Ландшафт є автентичним свідомством зв'язку часів. Однак формування культурної території завершує людина. За збереженими пам'ятками архітектури можна відтворити культурний еволюційний ряд міста. Водночас ландшафт і вигляд міста тим індивідуальніші, чим давнішим воно є [2]. Ландшафт, спадщина й вік є основними критеріями історичного міста.

Учені зазначають, що однією із особливостей, притаманною історичному місту є те, що місто завжди належить одночасно й минулому, й сучасності, втілюючи в матеріальній формі зв'язок часів [5, 4]. Критерієм історичності міста можна вважати також його зв'язок із долями відомих осіб, що народились, померли або провели частину свого життя в ньому, а також значущими історичними подіями, що відбулись у культурному просторі міста.

Без легенд неможливо уявити й презентувати місто. Однак виникає необхідність своєрідної візуалізації історичного факту, існування якого тільки в усній формі ставить під сумнів його правдивість.

У просторі історичного міста такий процес варто розглядати як своєрідну форму охорони та популяризації спадщини: візуалізація легенди, міфу проходить через музеї — історичні, краєзнавчі, що зберігають правдиві свідчення місцевої історії.

Уперше поняття “історичне місто” було запроваджено в травні 1970 р., коли Рада міністрів РРФСР затвердила список із 115 міст. Постановою Ради Міністрів України та Держбуду з 1976 р. Канів віднесений до історичних міст [7; 8].

Історичне місто це “природно сформований протягом століть “організм”, що своєю структурою і виглядом відображає характер історичних етапів свого існування, зростання і закономірну зміну цих етапів” [2]. Формування культурного середовища міста як певної сфери існування і взаємодії культурних новацій і традицій — процес тривалий, він прискорювався або сповільнювався залежно від багатьох чинників. Прийняті Генеральною конференцією ЮНЕСКО “Рекомендації про збереження і сучасну роль історичних ансамблів” (1976) подають лише (загальне визначення. Під “історичними або традиційними ансамблями” розуміють будь-які скупчення будівель і просторових структур, що є людськими поселеннями як у міському, так і в сільському середовищі, включаючи археологічні та палеонтологічні місця, які мають археологічну, архітектурну, історичну, естетичну або соціально-культурну цілісність і цінність [9].

У житті Канева варто конкретизувати такі основні етапи, які втілилися в пам'ятках історико-культурної спадщини або в пам'ятних знаках:

Перший період (від заснування до кінця XIX ст.) — від нього залишились безліч досліджених і малодосліджених пам'яток археології, Успенський собор, частково збережене стародавнє планування та єврейська торгова забудова XIX ст.

Образ Канева формується, передусім, завдяки особливим природним умовам (місто знаходилося між пагорбами та Дніпром, що мало важливе оборонне значення), історичним подіям, що відбулися на цій території та видатним особам. Щодо середньовічної історії міста та його активної участі в козацькому русі, то матеріальних залишків цього періоду не залишилось. Канівський замок, перебування в місті Б. Вишневецького, відомих в історії гетьманів Я. Шаха, С. Кішки не залишили по собі матеріальних свідчень, а тільки в легендах, писемних джерелах і дослідженнях краєзнавців та істо-

риків можна знайти відомості про ті події. Також не проводилося окремих досліджень щодо вивчення історії, побуту та культури місцевого населення. Відомо тільки, скільки було шинків і церков, а також, що міське населення за віросповіданням не було однорідним, більшість становили православні, католики та іудеї. Чвар серед населення на національному і релігійному ґрунті не зафіксовано.

Важливим чинником і одночасно показником рівня соціокультурного розвитку міст було становлення міської інфраструктури. Благоустрій у повітових містах загалом обмежувався доглядом за станом центральних вулиць і площ. Міська інфраструктура були мало впорядкована. Місто залишалися невеликим з одноповерховою архітектурою, відомим тільки своїми красвидами та місцем поховання Т. Г. Шевченка. Всі спроби в ХІХ–ХХ ст. перепланувати місто й надати йому сучаснішого вигляду були неможливі через складний рельєф місцевості. Однак у цей період завершилось формування загального простору стародавнього міста.

Другий період припадає на 60-і — кінець 80-х років ХХ ст. Активізація культурного життя Канева того часу була викликана промисловим розвитком — будівництвом ГЕС та заводу “Магніт”. У місті відкриваються нові навчальні заклади, зростає кількість шкіл. Це привело до створення нових районів. До Канева приїзять фахівці з усього Радянського Союзу, що сформувало необхідність забезпечення потреб (як культурних, так і побутових) нових мешканців міста. У цей період зросли не тільки культурні запити народу, а й можливості їх задоволення. Розширилася сфера духовного життя всіх верств суспільства — музеї, виставки, бібліотеки, будівництво будинку культури, танцювальних майданчиків і кафе стали частиною культурного життя канівчан. Разом із розбудовою міста з’явилися і типові райони п’ятиповерхової забудови хрущовських часів.

Загальновідомо, що центр міста утворює сукупність значущих публічних просторів: центральну площу, головний храм, ринок, урядові установи. Це — містоутворювальна домінанта. У Каневі значення поняття “центр” набуває “плаваючого” характеру. Найбільш значущі події в місті відбуваються як у старому центрі, так і в “новому”, сформованому в зазначений період. У формуванні культурного середовища варто виокремити спорудження пам’ятника Батьківщині-матері, впоряд-

кування поховань загиблих на канівській землі під час Другої Світової війни, встановлення історичної реконструкції бронепоезда на місці боїв за Канів.

Третій період — кінець 1990-х — 2000-і рр. Як і для більшості міст України, для Канева — це період після розпаду Радянського Союзу і економічної кризи, час переосмислення історичних подій і постатей, перейменування вулиць і площ, спорудження нових пам’ятних знаків. Агресивне вторгнення в історичні центри нових архітектурних форм, ігнорування не тільки встановлених регламентів, а й законів, що призводить до руйнування цілісності історичного середовища міст.

Використання і пристосування пам’яток зодчества до нових функцій і зведення нових об’єктів у контексті існуючої історичної забудови — необхідність, з якою стикається будь-яке місто, прагнучи активного туристичного розвитку. Незважаючи на сучасне виробництво, що розмістилося на околицях, місто зберегло свою історичну спадщину. Соціально-економічні та історико-культурні зміни тут відбувалися значно повільніше, ніж у столиці.

Протягом останніх п’яти років активно здійснювались заходи з відновлення, ремонту, реконструкції місцевої інфраструктури та благоустрою центральних вулиць. Відбулася реконструкція музею Т. Г. Шевченка та розширення експозиції військової техніки поблизу бронепоезда.

Основними носіями інформації про історико-культурні характеристики міста стали: герби, пам’ятки та пам’ятні знаки, альбоми, путівники, довідники, буклети з текстовою та фотоінформацією, а також календарі, поштові листівки, місцеві музеї, легенди, сувеніри, ЗМІ, що містять і розповсюджують відомості про конкретні території та історичні місця. Оpubліковано численні нариси, статті, дослідження, що розповідають про історичне минуле Канева. Варто зазначити останні публікації місцевих авторів, де описується історія Канева в різні історичні періоди, це: “Канів історичний”, “Канів козацький” та “Канів стародавній”. Ці роботи написано здебільшого як науково-популярні нариси [10;11].

Шевченківська тематика є панівною в історичних дослідженнях Канева. Одне із найґрунтовніших досліджень “Святина” (автор З. Тарахан-Бережа) присвячене історії поховання та діяльності шевченківського національного історико-культурного заповідника [12].

У розумінні містян, на наш погляд, сформоване усвідомлення значення міста в історії України, його стародавньої історії. Однак передовсім як історико-культурна спадщина розглядаються такі об'єкти, як могила Т. Г. Шевченка, Успенський (Героївський) собор, монумент «Батьківщина-мати» та могила дитячого письменника А. Гайдара. Перші два об'єкти — пам'ятки Національного значення, події II Світової війни небайдужі переважній частині населення, а могила А. Гайдара і бібліотека за СРСР були традиційним місцем посвяти в піонери місцевих школярів та місцем покладання квітів в день випуску із школи. Стара забудова єврейських торговельних рядів, синагога (пам'ятки кінця XIX — початку XX ст.) продовжують виконувати активну соціальну функцію в житті населення. У них розташовано музей, ресторан, готель, дитяча музична школа.

Протягом останніх років фахівцями історичного музею міста (філія шевченківського заповідника) спільно із співробітниками Інституту пам'яткоохоронних досліджень (м. Київ) проводиться розробка (поновлення) науково-облікової документації на ці об'єкти. Тільки нещодавно пам'яткою науки і техніки було визнано історичну реконструкцію бронепоезда (За інформацією, наданою співробітниками НДПОД).

Міський культурний простір охоплює процесуально-діяльне, духовно-людське і предметне вимірювання. Культура міського простору стародавнього історичного міста розкривається як простір культуротворчої діяльності людини, в рамках якої відбувається створення, зберігання та трансляція культурних цінностей [13].

У другій половині XX ст. в Каневі, в старому центрі міста, з'явилися нові пам'ятні знаки — меморіальні таблички, альтанка та ін. Вони не мають видатної мистецької або історико-культурної цінності, але присвячені вагомим історичним, політичним подіям чи особам, пов'язаним із життям міста. Подібна трансляція нових сторінок історії культури, як правило, визначається певними обставинами, пов'язаними із соціальними, політичними, економічними змінами в суспільстві, та пояснюється конкретними історичними причинами. У цьому реалізується прагнення різних верств місцевого населення усвідомити події сучасної історії, роль окремих осіб у ній через ті чи інші їм зрозумілі культурні об'єкти.

Ще здавна було прийнято дарувати сувеніри — невеликі пам'ятні предмети, що хоча б частково відображають деякі історико-культурні, а іноді й ресурсно-промислові характеристики міст, територій і місць.

Це можуть бути значки, емблеми, листівки, книги або альбоми тощо. Все це — своєрідні візитівки певного місця, його важлива реклама, яка використовується для поширення позитивної й оригінальної інформації, для ненадокучливого нагадування про нього [14].

Набори та окремі листівки з видами міста стали відомі з кінця XIX ст. На них зображувалися загальні види Канева, головні вулиці та площі, церкви. У радянський час поштові та просто сувенірні листівки з видами міста і пам'яток були особливо поширені (із зображеннями пам'яток, краєвидів, листівок з художніми творами Т. Шевченка, інтер'єрами музею, видами Тарасової гори тощо). У пострадянський період, особливо в 1990-х роках видання листівок помітно скоротилося. Відзначено відсутність виданих за останні двадцять років фотоальбомів, які представляють портрет міста. Недостатня кількість путівників і буклетів. Такі речі могли би бути чудовою рекламою міста, вплинути на розвиток туризму.

Значення історико-культурної спадщини в житті Канева можна також прослідкувати на підставі сувенірної продукції, яка виготовляється в місті й виставлена у місцевих художніх салонах. Їх у Каневі два. Більшість представленої продукції — це роботи місцевих майстрів: плетіння, вишивка, дерев'яні різьблені сувеніри із традиційними українськими сюжетами.

За підрахунками, близько 60% від загальної кількості сувенірів — види Шевченкової гори, зображення пам'ятника поета, споруди музею. 20% — зображення Успенського собору, інші, не пов'язані із пам'ятками міста сувеніри, — також 20%. Асортимент сувенірної продукції дуже обмежений: календарі, сувенірні тарілки, магніти та ін.

Неодноразово зазначалося, що Канів позиціонує себе як туристичне місто. Однак така характеристика змушує широко пропагувати місто, надавати інформацію, яка може зацікавити потенційного туриста, привернути його увагу та викликати бажання особисто подивитися і відвідати привабливий туристичний об'єкт. У переліку характеристик, що описують конкретну територію та можуть створити

позитивний образ міста, — географія міста, флора і фауна, наявність відомих архітектурних пам'яток, музеїв, розвинена інфраструктура та ін.

Така інформація транслюється через ЗМІ, довідники та путівники, розповіді очевидців, що побували в цих місцях, Інтернет. У інтернет-просторі Канів представлений передусім двома сайтами: сайт міста та сайт “Канів туристичний”. Саме останній містить різноманітну інформацію про історію та пам'ятки міста (не тільки загальновідомі), музеї, готелі, транспортні маршрути. Інформація постійно оновлюється. Стереотипні уявлення про різні міста поширені в масовій свідомості. Стереотип сприйняття Канева — це “Шевченківська земля” та “літописне місто”. Саме такі стереотипи закріплено в назвах громадських установ, магазинів, закладів харчування.

“Історичне місто” є місцем, що знаходиться в просторовому взаємозв'язку матеріальних свідчень історичного розвитку та пов'язаних з ними плануванням, забудовою, ландшафтами [15]. Унікальність Канева, як і інших подібних територіальних об'єктів, полягає в тому, що вони несуть у собі інформацію, яка може зберігатися та інтерпретуватися тільки в його межах, водночас її носії нерозривно пов'язані, проявляють себе і не підлягають переміщенню, оскільки існують тільки в межах конкретної території. Характерні риси міського середовища та способу життя населення мають значну естетичну, історичну та культурну цінність, що увиразнює необхідність особливого ставлення до збереження і розвитку міста [15; 16].

На жаль, потенціал Канева як історичного міста не використовується на належному рівні, від чого в підсумку страждає його соціально-культурний розвиток. Серед актуальних проблем — необхідність комплексного виявлення історико-культурних ресурсів, тобто ідентифікація місця і розробка концепції та комплексної програми збереження та використання культурної спадщини, професійна організація культурного туризму. В таких програмах необхідно враховувати не тільки сферу культури та мистецтва, а й спадщину в цілому (включаючи археологічну спадщину, пам'ятки науки і техніки, природно-історичний ландшафт, прояви нематеріальної спадщини). Потенційна екскурсійно-туристична привабливість територій, багата подіями історія краю, яка привертає увагу не тільки відомими пам'ятками минулого, а й місцями, пов'язаними з життям або перебуванням тут відомих персон, збереження культурно-історичної спадщини створять умови для залучення в регіон інвесторів і фінансів, розширення туристичного бізнесу і створення нових робочих місць.

Вирішення цих завдань скорочує ризик культурної ізоляції історичних центрів, підвищуючи одночасно життєвий рівень їх населення. Тому актуальним варто вважати необхідність розширення досліджень саме на місцевому рівні, зокрема визначити стан соціальної пам'яті, а також соціокультурних запитів людей, встановити найбільш суттєві чинники, що впливають на ставлення населення до свого життєвого середовища і пам'яток історії міста [16, 12].

Література / References:

1. *Акуленко В.* Історичне місто. — режим відтворення: <http://cyclop.com.ua/content/view/1111/58/1/3/>.
2. Исторические города и поселения. Справка | РИА Новости : режим відтворення <http://ria.ru/spravka/20110127/326960500.html>.
3. Канев: Режим відтворення: www.club-roden.org.ua/ekskursii/35-kanev.html.
4. Канев Исторический / Л. Я. Пилат, С. В. Василенко, Е. А. Кононенко, А. Л. Пилат // Каневский сборник: Серия Экскурсии: Канев — Пекари — Хмельная. — Хмельницкий.: ТОВ “Поліграфіст — 2”, 1999.
5. Канев Казацкий / Пилат Л., Петриченко О. та др. Серия экскурсии Канев-Пекари-Хмельна. — Канев 3 сборник. — СПД “КВК”. — Киев. 2010, 175 с.
6. Культурное пространство города как предмет исследования и объект познания: междисциплинарный подход: Петербургские исследования: сборник научных статей, Вып. 3. — СПб.: Изд. СПбГУ, 2011. — С. 128–147.
7. *Линч К.* Образ города. М.: Стройиздат, 1982. — 328с.
8. *Лысова Н. Ю.* Понятие исторического города. Режим відтво-
1. *Akulenko V.* Istorychne misto. — rezhym vidtvorennja: <http://cyclop.com.ua/content/view/1111/58/1/3/>.
2. Istoricheskie goroda i poselenija. Spravka | RIA Novosti: rezhym vidtvorennja <http://ria.ru/spravka/20110127/326960500.html>.
3. Kanev: Rezhim vidtvorennja : www.club-roden.org.ua/ekskursii/35-kanev.html.
4. Kanev Istoricheskij / L. Ja. Pilat, S. V. Vasilenko, E. A. Kononenko, A. L. Pilat // Kanevskij sbornik: Serija Jekskursii: Kanev — Pekari — Hmel'naja. — Hmel'nickij.: TOV “Poligrafist — 2”, 1999.
5. Kanev Kazackij / Pilat L., Petrichenko O. ta dr. Serija jekskursii Kanev-Pekari-Hmel'na. — Kanev 3 sbornik. — SPD “KVK”. — Kiev. 2010, 175 s.
6. Kul'turnoe prostranstvo goroda kak predmet issledovanija i ob'ekt poznaniya: mezhdisciplinarnyj pohod: Peterburgskie issledovanija: sbornik nauchnyh statej, Vyp. 3. — SPB.: Izd. SPBGU, 2011. — S. 128–147.
7. *Lynch K.* Obrab goroda. M.: Strojizdat, 1982. — 328 s.
8. *Lysova N. Ju.* Ponjatje istoricheskogo goroda. Rezhim vidtvorennja:

- рення: <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:gtMXLKutvCMJ:marhdi.mrsu.ru>.
9. Лысова Н. Ю. Малый исторический город: культурные параметры и актуальные проблемы // Журнал "Регионология". – №2. – 2008.
 10. Малькова В. К., Тишков В. А. Антропология историко-культурных брендов территорий, регионов и мест. Режим видтвorenня: www.valerytishkov.ru/engine/documents/document1447.pdf.
 11. Паламарчук М. Л. Город как социокультурный феномен: автореф. дис. 09.00.11, канд. філософ. н. 2009. – Режим видтвorenня: <http://www.dissercat.com/content/gorod-kak-sotsiokulturnyi-fenomen#ixzz2DhGoWoj6>.
 12. Петрова И. А., Кибасова Г. П., Назаров А. А. Культурно-историческое наследие: современные трактовки понятия Электронный научно-образовательный журнал ВГПУ "Грани познания". №4(9). Декабрь 2010 режим видтвorenня: www.grani.vspu.ru та Веденин Ю. А., Лютый А. А., Ельчанинов А. И. [и др.]. Культурное и природное наследие России (Концепция и программа комплексного атласа). М.: Российский НИИ культурного и природного наследия, 1995. – 119 с.
 13. Современная городская среда и архитектурное наследие [Текст] / А. Ю. Беккер, А. С. Щенков; Центральный научно-исследовательский институт теории и истории архитектуры. – М.: Стройиздат, 1986. – 203 с.
 14. Тарахан-Бережа З. Святиня: науково-документальний літопис Тарасової гори / Тарахан-Бережа Зинаїда. – Київ: Родовід, 1998. – 543 с.
 15. Шулепова Э. А. Культурная среда исторического города: методология изучения и трансляция. – режим видтвorenня: http://www.cr-journal.ru/rus/journals/59.html&j_id=6 та Каган М. С. Москва – Петербург – провинция: "двухстоличность" России – ее историческая судьба и уникальный шанс // Провинция. 1993. №1. – С. 16–27.
 - <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:gtMXLKutvCMJ:marhdi.mrsu.ru>.
 9. Lysova N. Ju. Malyj istoricheskij gorod: kul'turnye parametry i aktual'nye problemy // Zhurnal "Regionologija". – №2. — 2008.
 10. Mal'kova V. K., Tishkov V. A. Antropologija istoriko-kul'turnyh brendov territorij, regionov i mest. Rezhim vidtvorenija: www.valerytishkov.ru/engine/documents/document1447.pdf.
 11. Palamarchuk M. L. Gorod kak sociokul'turnyj fenomen: avtoref. dis. 09.00.11, kand. filosof. n. 2009. — Rezhim vidtvorenija: <http://www.dissercat.com/content/gorod-kak-sotsiokulturnyi-fenomen#ixzz2DhGoWoj6>.
 12. Petrova I. A., Kibasova G. P., Nazarov A. A. Kul'turno-istoricheskoe nasledie: sovremennye traktovki ponjatija Jelektronnyj nauchno-obrazovatel'nyj zhurnal VGPU "Grani poznaniya". №4(9). Dekabr' 2010 rezhim vidtvorenija: www.grani.vspu.ru ta Vedenin Ju. A., Ljutyj A. A., El'chaninov A. I. [i dr.]. Kul'turnoe i prirodnoe nasledie Rossii (Konceptija i programma kompleksnogo atlasa). M.: Rossijskij NII kul'turnogo i prirodnogo nasledija, 1995. s. — 119.
 13. Sovremennaja gorodskaja sreda i arhitekturnoe nasledie [Tekst] / A. Ju. Bekker, A. S. Shhenkov; Central'nyj nauchno-issledovatel'skij institut teorii i istorii arhitektury. — M.: Strojizdat, 1986. — 203 s.
 14. Tarahan-Bereza Z. Svjatinja: naukovо-dokumental'nij litopis Tarasovoї gori / Tarahan-Bereza Zinaїda. — Kiiv: Rodovid, 1998. — 543 s.
 15. Shulepova E. A. Kul'turnaia sreda istoricheskogo goroda: metodologija izucheniia i transliatsiia. — rezhim vidtvorenija: http://www.cr-journal.ru/rus/journals/59.html&j_id=6 ta Kagan M. S. Moskva — Peterburg — provintsii: "dvukhstolichnost" Rossii — ee istoricheskaja sud'ba i unikal'nyi shans // Provintsii. 1993. №1. — S. 16–27.

Адрес Анна Александровна

Обзор городского пространства, памятников и локальной исторической памяти города Канева

Аннотация: В статье проводится обзор городского пространства и локальной исторической памяти на примере памятников города Канев Черкасской области, формулируются основные этапы жизни города, которые привели к появлению памятников и памятных знаков. Основным источником исследования стали исторические и научные источники, а также легенды, предания местных жителей, учетная документация на имеющиеся объекты, путеводители, карты, открытки

Ключевые слова: исторический город, наследие, памятный знак, туристический потенциал, городское пространство, историческая память.

Andres Hanna

Review of Urban Space, Sights and Local Historical Memory of the Town of Kaniv

Summary. In this article an overview of urban space and local historical memory on the example of historical monuments in the town of Kaniv, Cherkassy region, is made. We depict historical stages in the life of the town that led to the construction of monuments and memorials. The study refers primarily to historical and scientific sources, as well as to legends and stories of the locals, accounting documentation for available objects, also guides, maps and leaflets.

Keywords: historical city, monument, memorial, tourism potential, urban space, historical memory.